

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL

DOMNUL PRIIT PIKAMĂE

prezentate la 12 septembrie 2024¹

Cauza C-93/23 P

**Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO)
împotriva**

Neoperl AG

„Recurs – Marcă a Uniunii Europene – Regulamentul (CE) nr. 207/2009 – Articolul 4 – Semne care pot constitui o marcă a Uniunii Europene – Cerere de înregistrare a unei mărci tactile de poziție reprezentând un insert sanitar cilindric – Articolul 7 – Motive absolute de refuz – Respingerea cererii – Regulamentul (UE) 2017/1001 – Articolul 72 alineatul (3) – Acțiune – Mecanismul de admitere în principiu a recursurilor – Cauză care ridică o chestiune importantă pentru unitatea, coerența sau dezvoltarea dreptului Uniunii”

I. Introducere

1. Prin recursul formulat, Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 7 decembrie 2022, Neoperl/EUIPO (Reprezentarea unui insert sanitar cilindric) (T-487/21, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2022:780), prin care s-a anulat Decizia Camerei a cincea de recurs a EUIPO din 3 iunie 2021 (cauza R 2327/2019-5) privind înregistrarea ca marcă a Uniunii Europene a unei mărci tactile de poziție reprezentând un insert sanitar cilindric (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

2. În susținerea prezentului recurs se invocă un singur motiv, întemeiat pe încălcarea de către Tribunal a articolului 72 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2017/1001 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene². Totuși, argumentele invocate de EUIPO ridică probleme importante privind *întinderea controlului jurisdicțional efectuat de Tribunal în privința unei decizii a camerei de recurs* a acestei agenții a Uniunii. Mai precis, prin prezentul recurs se solicită Curții să se pronunțe cu privire la întinderea și la condițiile de exercitare a competenței de modificare conferite Tribunalului prin dispoziția citată anterior. În măsura în care este vorba despre probleme legate de atribuirea de competențe, acestea au o natură constituțională. În plus, răspunsul la aceste probleme poate avea un impact semnificativ care depășește cu mult litigiul principal, și anume asupra sistemului jurisdicțional al Uniunii în ansamblul său.

¹ Limba originală: franceza.

² JO 2017, L 154, p. 1.

3. Este vorba despre principalele motive pentru care prezentul recurs a fost admis în cadrul mecanismului de admitere în principiu a recursurilor (denumit în continuare „mecanismul de filtrare a recursurilor”) instituit prin articolul 58a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. De la instituirea acestui mecanism la 1 mai 2019, Curtea nu a admis în principiu decât un număr redus de recursuri, în special întrucât condițiile care trebuie îndeplinite sunt stricte. Astfel, recursurile vizate de acest mecanism nu pot fi admise în principiu decât în cazul în care ridică o chestiune importantă pentru unitatea, coerența sau dezvoltarea dreptului Uniunii. Prin urmare, viitoarea hotărâre a Curții va contribui la clarificarea modului în care aceste criterii trebuie interpretate în interesul practicii juridice.

II. Cadrul juridic

4. Ținând seama de data introducerii cererii în cauză, și anume 1 septembrie 2016, care a fost determinantă pentru identificarea dreptului material aplicabil în vederea examinării existenței unor motive absolute de refuz, litigiul în fața Tribunalului a fost guvernat de dispozițiile materiale ale Regulamentului (CE) nr. 207/2009 al Consiliului din 26 februarie 2009 privind marca Uniunii Europene³, unde a fost cazul, astfel cum au fost modificate prin Regulamentul (UE) 2015/2424 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Regulamentului nr. 207/2009 și a Regulamentului nr. 2868/95 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2869/95 al Comisiei privind taxele care trebuie plătite Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale)⁴. Regulamentul nr. 207/2009 a fost înlocuit de Regulamentul 2017/1001. Acesta din urmă se aplică aspectelor procedurale ale prezentei cauze.

Regulamentul nr. 207/2009

5. Articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009, intitulat „Semne care pot constitui o marcă [a Uniunii Europene]”, prevede:

„Pot constitui mărci [ale Uniunii Europene] toate semnele care pot avea o reprezentare grafică, în special cuvintele, inclusiv numele de persoane, desenele, literele, cifrele, forma produsului sau a ambalajului său, cu condiția ca astfel de semne să fie în măsură să distingă produsele sau serviciile unei întreprinderi de cele ale altora.”

6. Articolul 7 din acest regulament, intitulat „Motive absolute de refuz”, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul 2015/2424, dar având un conținut identic în ceea ce privește dispozițiile relevante pentru examinarea acțiunii în fața Tribunalului, prevede:

„(1) Se respinge înregistrarea următoarelor:

(a) semne care nu respectă cerințele de la articolul 4;

(b) mărci care sunt lipsite de caracter distinctiv;

[...]”

³ JO 2009, L 78, p. 1.

⁴ JO 2015, L 341, p. 21.

7. Articolul 26 alineatul (1) litera (d) și alineatul (3) din regulamentul menționat, intitulat „Condiții pe care cererea trebuie să le îndeplinească”, prevede:

„(1) O cerere de înregistrare a mărcii [Uniunii] trebuie să conțină:

[...]

(d) reproducerea mărcii.

[...]

(3) O cerere de înregistrare a mărcii [Uniunii] trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare menționat la articolul 162, alineatul (1) [...]”

8. Articolul 162 alineatul (1) din același regulament, intitulat „Dispoziții [...] de punere în aplicare”, are următorul cuprins:

„Modalitățile de aplicare a prezentului regulament sunt stabilite printr-un regulament de aplicare.”

Regulamentul 2017/1001

9. Articolul 41 din Regulamentul 2017/1001, intitulat „Examinarea condițiilor privind depozitul”, prevede la alineatele (2) și (4):

„(2) În cazul în care cererea de înregistrare a mărcii [Uniunii Europene] nu îndeplinește condițiile menționate la alineatul (1), Oficiul invită solicitantul să remedieze în termen de două luni de la primirea notificării neregulile sau neefectuarea plății constatate.

[...]

(4) În cazul în care neregulile constatate în temeiul alineatului (1) litera (b) nu sunt remediate în termenul stabilit, Oficiul respinge cererea.”

10. Articolul 66 din acest regulament, intitulat „Decizii care pot face obiectul unei căi de atac”, prevede:

„(1) Deciziile oricăruia dintre forurile de decizie ale Oficiului enumerate la articolul 159 literele (a)-(d) și, după caz, litera (f) din respectivul articol pot face obiectul unei căi de atac. Aceste decizii intră în vigoare numai de la data expirării termenului de exercitare a căilor de atac menționat la articolul 68. Introducerea căii de atac are efect suspensiv.

(2) O decizie care nu pune capăt unei proceduri în privința uneia dintre părți nu poate fi supusă unei căi de atac decât după decizia finală, cu excepția cazului în care decizia respectivă nu prevede o cale de atac independentă.”

11. Articolul 70 din regulamentul menționat, intitulat „Examinarea căii de atac”, prevede la alineatul (1):

„În cazul în care calea de atac este admisibilă, camera de recurs cercetează dacă se poate pronunța asupra acesteia.”

12. Articolul 71 din Regulamentul 2017/1001, intitulat „Decizia privind calea de atac”, prevede:

„(1) În urma examenului de fond asupra căii de atac, camera de recurs se pronunță asupra acesteia. Aceasta poate fie să exercite competențele organului care a pronunțat decizia atacată, fie să retrimite cauza spre soluționare organului în cauză.

(2) În cazul în care camera de recurs retrimite cauza spre soluționare organului care a pronunțat decizia atacată, acest organ este obligat să țină seama de considerentele și de dispozitivul deciziei pronunțate de camera de recurs, cu condiția ca împrejurările cauzei să fi rămas aceleași.

(3) Deciziile camerelor de recurs produc efecte numai de la data expirării termenului menționat la articolul 72 alineatul (5) sau, dacă în acest termen a fost înaintată o acțiune în fața Tribunalului, de la data respingerii acțiunii în cauză sau a oricărei căi de atac introduse în fața Curții de Justiție împotriva hotărârii Tribunalului.”

13. Potrivit articolului 72 din acest regulament, intitulat „Acțiune în fața Curții de Justiție”:

„(1) Deciziile camerelor de recurs prin care se pronunță asupra unei căi de atac pot forma obiectul unei acțiuni în fața Tribunalului.

(2) Acțiunea se înaintează pe motive de incompetență, încălcarea unor norme fundamentale de procedură, nerespectarea TFUE, nerespectarea prezentului regulament sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestuia sau abuzul de putere.

(3) Tribunalul are competența atât de a anula, cât și de a modifica decizia atacată.

(4) Calea de atac este deschisă oricărei părți la procedura înaintea camerei de recurs, în măsura în care decizia nu a fost pronunțată în favoarea sa.

(5) Acțiunea se introduce în fața Tribunalului în termen de două luni de la data notificării deciziei camerei de recurs.

(6) Oficiul ia măsurile necesare pentru executarea hotărârii Tribunalului sau, în cazul formulării unei căi de atac împotriva acestei hotărâri, a Curții de Justiție.”

14. Articolul 94 din regulamentul menționat, intitulat „Decizii și comunicări ale Oficiului”, prevede:

„(1) Deciziile adoptate de Oficiu menționează motivele pe care se întemeiază. Acestea nu se pot întemeia decât pe motive sau pe dovezi asupra cărora părțile interesate au avut posibilitatea de a formula observații. [...]

[...]”

15. Articolul 95 din același regulament, intitulat „Examinarea din oficiu a faptelor”, prevede:

„(1) În cursul procedurii, Oficiul procedează la examinarea din oficiu a faptelor; cu toate acestea, în cazul unei proceduri privind motivele relative de respingere a înregistrării, examinarea este limitată la motivele invocate și la cererile introduse de părți. [...]

[...]”

16. Articolul 151 din Regulamentul 2017/1001, intitulat „Atribuțiile Oficiului”, prevede la alineatul (1) litera (a):

„Oficiului îi revin următoarele atribuții:

(a) administrarea și promovarea sistemului mărcilor [Uniunii Europene] stabilit în prezentul regulament;”.

17. Articolul 159 din acest regulament, intitulat „Competență”, prevede:

„Au competența de a lua orice hotărâre în cadrul procedurilor prevăzute de prezentul regulament:

(a) examinatorii;

(b) diviziile de opoziție;

(c) un departament însărcinat cu ținerea registrului;

(d) diviziile de anulare;

(e) camerele de recurs;

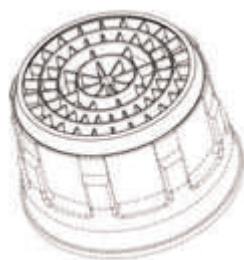
(f) orice altă unitate sau persoană numită de directorul executiv în acest scop.”

18. Articolul 165 din acest regulament, intitulat „Camerele de recurs”, prevede la alineatul (1):

„Camerele de recurs sunt competente să se pronunțe asupra căilor de atac introduse împotriva deciziilor luate în temeiul articolelor 160-164.”

III. Istoricul litigiului și decizia în litigiu

19. La 1 septembrie 2016, Neoperl a depus la EUIPO o cerere de înregistrare a unei mărci a Uniunii Europene, în temeiul Regulamentului nr. 207/2009, pentru următorul semn:

20. În cererea de înregistrare, semnul în cauză a fost calificat drept „marcă tactilă de poziție” și a fost descris după cum urmează.

21. „Marca este o marcă tactilă de poziție. Protecția se revendică pentru o structură, dispusă la extremitatea unui element sanitar cilindric de inserție, destinat scurgerii apei, orientată spre exterior și care depășește o bază neelastică, această structură fiind constituită din lamele circulare, concentrice și elastice de câțiva milimetri înălțime pe întreaga suprafață a extremității, lamelele elastice fiind deformabile la apăsarea cu un deget pe bază și paralel cu aceasta. Nu se revendică nicio protecție pentru restul conturului elementului de inserție, care figurează în linii punctate în reprezentare.”

22. Produsele pentru care a fost solicitată înregistrarea fac parte din clasa 11 în sensul Aranjamentului de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în vederea înregistrării mărcilor din 15 iunie 1957, cu revizuirile și modificările ulterioare, și corespund descrierii următoare: „Elemente sanitare de inserție, în special regolatoare de jet și de formare a jetului”.

23. Cererea de înregistrare a dat naștere unor obiecții din cauza motivelor formale de refuz al înregistrării prevăzute la articolul 26 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 207/2009 [devenit articolul 31 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul 2017/1001] coroborat cu norma 9 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 2868/95 al Comisiei din 13 decembrie 1995 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 40/94 al Consiliului privind marca comunitară (JO 1995, L 303, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 189) [devenit articolul 41 alineatul (2) din Regulamentul 2017/1001], dat fiind că, „în general, mărcile tactile [...] nu ar fi acceptate de [EUIPO]”. Astfel, reclamantei în primă instanță i s-a sugerat să recalifice marca solicitată ca marcă de poziție.

24. Prin scrisoarea din 22 decembrie 2016, reclamanta în prima instanță a refuzat să recalifice marca solicitată și a insistat în acest sens asupra calificării acesteia drept marcă tactilă de poziție, precum și asupra descrierii prezentate.

25. Prin decizia din 11 octombrie 2019, examinatoarea a respins cererea de înregistrare în temeiul articolului 41 alineatul (4) din Regulamentul 2017/1001 coroborat în special cu articolul 4 și cu articolul 31 alineatul (3) din acest regulament, pentru motive formale, întrucât, în esență, cererea care viza înregistrarea unei mărci tactile nu era suficient de precisă în sensul acestor dispoziții.

26. La 16 octombrie 2019, reclamanta în primă instanță a formulat o cale de atac la EUIPO împotriva deciziei examinatoarei. La 22 ianuarie 2020, ea a depus memoriul de expunere a motivelor acestei căi de atac.

27. Prin comunicarea raportorului din 3 august 2020, camera de recurs a EUIPO a indicat reclamantei în primă instanță că, independent de aspectul dacă cererea de înregistrare a mărcii îndeplinea sau nu cerințele articolului 31 din Regulamentul 2017/1001, aceasta aprecia că motivul absolut de refuz prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat era pertinent și că marca solicitată era lipsită de caracter distinctiv în sensul acestei din urmă dispoziții.

28. La 3 martie 2021, reclamanta în primă instanță și-a prezentat observațiile cu privire la comunicarea din 3 august 2020.

29. Prin decizia în litigiu, Camera a cincea de recurs a EUIPO a considerat că semnul a cărui înregistrare se solicită ca marcă a Uniunii Europene este lipsit de caracter distinctiv în sensul articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul 2017/1001 și a respins calea de atac.

IV. Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

30. Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 10 august 2021, Neoperl a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu, precum și obligarea EUIPO la plata cheltuielilor de judecată.

31. În susținerea acțiunii formulate, Neoperl a invocat două motive, întemeiate, primul, pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 și, al doilea, pe încălcarea articolului 95 alineatul (1) prima teză din Regulamentul 2017/1001. Această parte a arătat în esență că camera de recurs nu a ținut seama în mod suficient de particularitățile semnului în cauză ca marcă tactilă de poziție și i-a reproșat că nu a stabilit, cu încălcarea în special a obligației care decurge din articolul 95 din Regulamentul 2017/1001 de a efectua examinarea din oficiu a faptelor pertinente, nici impresia tactilă uzuală produsă de regulatoarele de jet, nici pe cea produsă de semnul a cărui înregistrare se solicită, nici faptul că această impresie tactilă suplă a lamelelor care compun acest semn ar fi asociată în mod necesar cu o calitate funcțională a produselor în cauză. Reclamanta în primă instanță a conchis că, în mod contrar celor reținute de camera de recurs, semnul menționat ar avea caracter distinctiv.

32. EUIPO a contestat argumentele formulate de Neoperl și a susținut că, după ce a stabilit cu exhaustivitate și cu exactitate faptele, camera de recurs a reținut în mod întemeiat că semnul a cărui înregistrare se solicita era lipsit de caracter distinctiv.

33. Prin hotărârea atacată, Tribunalul a anulat decizia în litigiu.

34. În cadrul examinării acestor două motive, Tribunalul a început prin a aminti în esență, la punctele 20-22 din hotărârea atacată, că examinatoarea a respins cererea de înregistrare în temeiul articolului 41 alineatul (4) din Regulamentul 2017/1001 și că camera de recurs a decis să examineze numai motivul absolut de refuz al înregistrării care intră sub incidența articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, indicând că era lipsit de relevanță aspectul dacă semnul a cărui înregistrare se solicita trebuia să fie respins la înregistrare și în conformitate cu articolul 41 alineatul (4) din Regulamentul 2017/1001.

35. La punctul 23 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că Neoperl nu a invocat un motiv întemeiat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii pentru a contesta alegerea făcută de camera de recurs de a examina cererea de înregistrare numai în raport cu dispozițiile articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 fără a verifica dacă semnul în cauză putea constitui o marcă a Uniunii Europene în temeiul articolului 4 din acest regulament.

36. În ceea ce privește invocarea din oficiu a unui motiv neinvocat de o parte, Tribunalul a subliniat, la punctele 26 și 27 din hotărârea atacată, că instanța Uniunii are posibilitatea și, dacă este cazul, obligația de a invoca din oficiu anumite motive de legalitate internă, ca de exemplu un motiv întemeiat pe autoritatea absolută de lucru judecat. Astfel, un motiv întemeiat pe domeniul de aplicare al legii este de ordine publică și este de competența Tribunalului să îl examineze din oficiu, cu respectarea principiului contradictorialității. În speță, Tribunalul a invitat părțile, în ședință și printr-o întrebare în vederea unui răspuns scris adresată în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii, să își prezinte punctele de vedere cu privire la existența, dacă este cazul, a obligației camerei de recurs de a examina dacă marca solicitată îndeplinea cerința reprezentării grafice prevăzută la articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009 și dacă, în consecință, marca menționată era susceptibilă să fie afectată de motivul absolut de refuz prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, în special având în vedere jurisprudența Tribunalului⁵.

37. Argumentul formulat de EUIPO potrivit căruia camera de recurs nu a săvârșit o eroare în cadrul examinării caracterului distinctiv prin faptul că nu a verificat dacă erau îndeplinite condițiile care decurg din articolul 4 și din articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009, din moment ce a examinat aplicarea articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 în modul cel mai complet posibil, a fost înlăturat de Tribunal care s-a întemeiat, la punctele 35 și 36 din hotărârea atacată, pe o interpretare literală a articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009.

38. Interpretarea normelor de drept relevante și, în special, a aspectului dacă semnul a cărui înregistrare ca marcă a Uniunii Europene se solicită îndeplinește condițiile enunțate la articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009, printre care cea de a putea avea o reprezentare grafică, și dacă poate constitui, așadar, o marcă ar fi, în speță, o chestiune prealabilă a cărei soluționare ar fi necesară pentru a proceda la examinarea motivelor acțiunii întemeiate pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 și a articolului 95 alineatul (1) din Regulamentul 2017/1001. Astfel, Tribunalul și-ar încălca rolul de instanță chemată să se pronunțe asupra legalității dacă, pe de o parte, s-ar abține să arate, chiar în lipsa unei contestații din partea părților cu privire la acest aspect, că decizia în litigiu a fost adoptată pe baza unei norme, și anume articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, care s-ar putea dovedi imposibil de aplicat în speță în ipoteza, neverificată de camera de recurs, în care semnul a cărui înregistrare se solicită nu ar constitui o marcă în sensul articolului 4 din același regulament și, pe de altă parte, s-ar pronunța asupra litigiului cu care este sesizat aplicând el însuși această normă.

39. În ceea ce privește temeinicia motivului bazat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii, Tribunalul a considerat, la punctul 55 din hotărârea atacată, în ceea ce privește aspectul dacă semnul a cărui înregistrare se solicita îndeplinește condițiile de înregistrare prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009, că structura acestui semn, în măsura în care este compus din lamele circulare și concentrice având câțiva milimetri înălțime pe întreaga suprafață a

⁵ Hotărârea din 6 octombrie 2021, M/S. Indeutsch International/EUIPO – 135 Kirkstall (Reprezentarea unor șevroane între două linii paralele) (T-124/20, EU:T:2021:668).

extremității, ar putea avea o reprezentare grafică. În schimb, nu aceasta ar fi situația impresiei tactile produse de această structură în ceea ce privește caracterul elastic al lamelelor care ar fi deformabile la apăsarea cu degetul pe bază și paralel cu baza.

40. Or, astfel cum s-a amintit la punctul 34 din hotărârea atacată, un semn poate constitui o marcă a Uniunii Europene dacă îndeplinește condițiile enunțate în această dispoziție, printre care cea de a putea avea o reprezentare grafică, această reprezentare grafică a unei mărci trebuind, în plus, să fie clară, precisă, completă prin ea însăși, ușor accesibilă, inteligibilă, durabilă și obiectivă.

41. Tribunalul a respins, la punctul 53 din hotărârea atacată, argumentul prezentat de EUIPO potrivit căruia impresia tactilă produsă de semnul a cărui înregistrare se solicita nu reiese din reprezentarea grafică a acestuia, ci doar din descrierea care însoțește această reprezentare care, potrivit EUIPO, nu poate fi luată în considerare, în temeiul articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/626⁶. Astfel, Tribunalul a arătat că articolul 3 din respectivul regulament de punere în aplicare face parte din titlul II din acesta din urmă. Or, deși regulamentul de punere în aplicare menționat era în vigoare la momentul adoptării deciziei în litigiu, articolul 39 alineatul (2) litera (a) din acesta prevede că titlul II menționat nu este aplicabil cererilor de înregistrare a unei mărci a Uniunii Europene depuse înainte de 1 octombrie 2017. Astfel, contrar a ceea ce presupun argumentele prezentate de EUIPO, Regulamentul de punere în aplicare 2018/626 nu ar fi aplicabil în speță, întrucât cererea de înregistrare a mărcii în cauză a fost depusă la 1 septembrie 2016. Pe de altă parte, în aplicarea măsurilor tranzitorii prevăzute la articolul 37 din acest regulament de punere în aplicare, dispozițiile Regulamentului nr. 2868/95 ar continua să se aplice procedurilor în curs în cazul în care regulamentul de punere în aplicare menționat nu se aplică până la finalizarea procedurilor respective.

42. În aceste condiții, la punctul 57 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că impresia tactilă produsă de semnul a cărui înregistrare se solicita nu reieșea în mod precis și complet din reprezentarea grafică a acestui semn în sine, ci, cel mult, din descrierea care îl însoțește. În consecință, această descriere nu preciza reprezentarea grafică a semnului menționat în sensul jurisprudenței citate la punctul 56 din hotărârea atacată, ci, dimpotrivă, ar fi putut suscita îndoieli cu privire la obiectul și la întinderea acestei reprezentări grafice, întrucât încerca să extindă obiectul protecției solicitate. Semnul a cărui înregistrare se solicita nu ar fi îndeplinit condițiile prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009 și, în consecință, ar fi afectat de motivul absolut de refuz prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din acest regulament.

43. Tribunalul a concluzionat la punctul 60 din hotărârea atacată că articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 nu era susceptibil să se aplice aprecierii cererii de înregistrare a semnului în cauză ca marcă a Uniunii Europene. În consecință, camera de recurs nu ar fi putut să aplice în mod legal această dispoziție pentru a adopta decizia de respingere a căii de atac împotriva deciziei examinatoarei de refuz al înregistrării acestui semn.

44. Prin urmare, decizia în litigiu ar fi fost adoptată cu încălcarea domeniului de aplicare al legii. În consecință, aceasta a fost anulată.

⁶ Regulamentul de punere în aplicare al Comisiei din 5 martie 2018 de stabilire a normelor detaliate de punere în aplicare a anumitor dispoziții din Regulamentul 2017/1001 și de abrogare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2017/1431 (JO 2018, L 104, p. 37).

V. Concluziile părților și procedura în fața Curții

45. Prin Ordonanța din 11 iulie 2023⁷, Curtea a admis în principiu prezentul recurs, constatând că cererea de admitere în principiu a recursului formulată de EUIPO demonstra corespunzător cerințelor legale că recursul ridică o chestiune importantă pentru unitatea, coerența și dezvoltarea dreptului Uniunii.

46. Prin recursul formulat, EUIPO solicită Curții:

- anularea hotărârii atacate;
- respingerea acțiunii îndreptate împotriva deciziei în litigiu și
- obligarea fiecărei părți să suporte propriile cheltuieli de judecată.

47. Neoperl solicită Curții:

- admiterea recursului formulat de EUIPO în măsura în care acesta are ca obiect anularea hotărârii atacate și respingerea acestuia în rest;
- anularea deciziei atacate pentru neluarea în considerare a motivului invocat de pârât, întemeiat pe încălcarea de către recurentă a articolului 71 alineatul (1) coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (a) și a articolului 94 alineatul (1) prima teză din Regulamentul 2017/1001;
- trimiterea procedurii în fața EUIPO pentru ca acesta să examineze pentru prima dată condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (a) coroborat cu articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009 și
- obligarea EUIPO la plata cheltuielilor de judecată.

48. În conformitate cu articolul 76 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Curtea a decis să nu organizeze o ședință de audiere a pledoariilor.

VI. Analiză juridică

A. Considerații introductive

1. Cu privire la mecanismul de filtrare a recursurilor

49. Mecanismul de filtrare a recursurilor se înscrie în măsurile de reformă adoptate de Curte pentru a face față unei creșteri constante a volumului său de muncă și urmărește să-i permită să continue garantarea misiunii care îi este încredințată de autorii tratatului și care constă în a asigura, în termene rezonabile, „respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor”, astfel cum impune articolul 19 alineatul (1) TUE. Acest mecanism se aplică recursurilor

⁷ Ordonanța din 11 iulie 2023, EUIPO/Neoperl (C-93/23 P, EU:C:2023:601).

formulate împotriva hotărârilor sau a ordonanțelor Tribunalului referitoare la deciziile camerelor de recurs independente ale organelor, ale oficiilor sau ale agențiilor Uniunii, care trebuie sesizate în mod obligatoriu înainte de introducerea unei acțiuni în fața Tribunalului⁸.

50. Reforma se întemeiază pe constatarea că o parte importantă a căilor de atac introduse trebuiau respinse ca vădit inadmisibile sau nefondate, în condițiile în care cauzele în discuție făcuseră deja obiectul a două controale jurisdicționale, mai întâi din partea camerelor de recurs independente ale agențiilor Uniunii și, ulterior, din partea Tribunalului. Dat fiind că s-a considerat necesar să se gestioneze cât mai atent posibil resursele Curții, s-a decis să nu se autorizeze un al treilea control jurisdicțional decât cu titlu excepțional, și anume în cazurile în care recurentul a demonstrat în mod convingător că decizia Tribunalului este afectată de o eroare gravă de drept susceptibilă să afecteze viitoarele cauze care urmează să fie soluționate.

51. Curtea s-a inspirat din sistemele jurisdicționale ale statelor membre, care condiționează adesea admisibilitatea unei căi de atac în fața unei instanțe superioare de respectarea anumitor condiții, precum cerința ca o cauză să fie „de importanță esențială” sau ca decizia judiciară contestată „să se îndepărteze de jurisprudența curților supreme”. În astfel de cazuri, sistemele jurisdicționale ale statelor membre prevăd că este necesară o hotărâre a celei mai înalte instanțe pentru a asigura securitatea juridică. Așa cum am arătat în introducerea la prezentele concluzii, recursurile vizate de mecanismul de filtrare sunt admise în principiu numai atunci când ridică o chestiune importantă pentru unitatea, coerența sau dezvoltarea dreptului Uniunii, ceea ce conferă Curții o putere de apreciere.

52. Cauzele în care Curtea a considerat până în prezent că această condiție era îndeplinită oferă o idee cu privire la tipul de cauze vizate, precum și cu privire la obiectivul pe care îl urmărește în definitiv mecanismul de filtrare în sistemul căilor de atac. Aceste cauze ridică chestiuni precum aplicabilitatea în fața instanțelor Uniunii a acordurilor internaționale obligatorii pentru Uniune⁹, consecințele retragerii unui stat membru din sistemul mărcii Uniunii Europene¹⁰ și cerința de a fi reprezentat de un avocat independent în interesul unei bune administrări a justiției¹¹. Este vorba despre chestiuni fundamentale ale dreptului Uniunii care depășesc cadrul recursului și trebuie, prin urmare, să fie clarificate de cea mai înaltă autoritate interpretativă.

2. Chestiuni care justifică admiterea în principiu a prezentului recurs

53. Dacă se compară problemele juridice aflate în centrul prezentei cauze cu ipotezele enumerate la punctul precedent, nu există nicio îndoială că respectiva condiție pentru admiterea în principiu a recursului este îndeplinită în speță, pentru motivele pe care Curtea le-a expus în Ordonanța din 11 iulie 2023¹² și pe care le vom rezuma în continuare în interesul unei mai bune înțelegeri a analizei recursului.

54. În primul rând, problema dacă Tribunalul a depășit limitele impuse competenței sale prin modificarea *de facto* a deciziei camerei de recurs după ce a examinat un motiv invocat din oficiu are un *caracter orizontal*.

⁸ A se vedea Solicitarea formulată de Curtea de Justiție, în temeiul articolului 281 al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în vederea modificării Protocolului nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, disponibilă la următoarea adresă de internet: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_64268/ro/ (p. 1 și 7).

⁹ A se vedea Ordonanța din 10 decembrie 2021, EUIPO/The KaiKai Company Jaeger Wichmann (C-382/21 P, EU:C:2021:1050).

¹⁰ A se vedea Ordonanța din 7 aprilie 2022, EUIPO/Indo European Foods (C-801/21 P, EU:C:2022:295).

¹¹ A se vedea Ordonanța din 30 ianuarie 2023, bonnanwalt/EUIPO (C-580/22 P, EU:C:2023:126).

¹² Ordonanța din 11 iulie 2023, EUIPO/Neoperl (C-93/23 P, EU:C:2023:601).

55. În al doilea rând, problema atribuirii competențelor constituie o chestiune importantă de *natură constituțională*, întrucât Tribunalul este obligat din punct de vedere juridic să acționeze în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite de ordinea juridică a Uniunii.

56. În al treilea rând, problema referitoare la condițiile și la întinderea competenței de modificare conferite Tribunalului prezintă o importanță deosebită, dat fiind că depășirea acestei competențe are incidență asupra competenței exclusive a camerelor de recurs, asupra protecției juridice a persoanelor vizate de decizia EUIPO și, în general, asupra *protecției jurisdicționale efective*.

57. În al patrulea rând, problema condițiilor și a întinderii competenței de modificare conferite Tribunalului constituie o chestiune importantă, în măsura în care ea *nu se limitează la dreptul de proprietate intelectuală*, ci poate privi și deciziile altor agenții ale Uniunii supuse controlului de legalitate al instanței Uniunii.

58. În acest context, trebuie să se observe de asemenea că EUIPO a îndeplinit cerința de a descrie cu precizie și claritate în cererea sa de admitere în principiu a recursului în ce constă eroarea de drept pe care o reproșează Tribunalului. În special, EUIPO a identificat atât punctele din hotărârea atacată pe care le contestă, cât și dispoziția dreptului Uniunii pretins încălcată de Tribunal.

59. După aceste considerații introductive cu privire la mecanismul de filtrare a recursurilor și după această expunere a motivelor pentru care Curtea a decis să admită în principiu recursul formulat de EUIPO, este necesar să se examineze în detaliu problema dacă el este întemeiat.

B. Cu privire la motivul unic de recurs

1. Argumentele părților

60. În susținerea recursului formulat, EUIPO invocă un motiv unic, întemeiat pe încălcarea articolului 72 alineatul (3) din Regulamentul 2017/1001. EUIPO arată că Tribunalul a depășit limita stabilită pentru competența sa prin această dispoziție întrucât a examinat pentru prima dată motivul de refuz și motivul căii de atac întemeiate pe articolul 7 alineatul (1) litera (a) coroborat cu articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009, invocate de reclamanta în primă instanță în fața camerei de recurs, dar pe care aceasta din urmă s-a abținut în mod explicit să le examineze în decizia în litigiu, și întrucât s-a pronunțat el însuși pe fond, în acest temei, în locul camerei de recurs, asupra căii de atac cu care aceasta a fost sesizată.

61. Potrivit EUIPO, nu era de competența Tribunalului să facă acest lucru, întrucât el nu era competent să controleze decizia examinatoarei, ci numai să controleze legalitatea deciziei în litigiu a camerei de recurs. Astfel, în cele din urmă, Tribunalul a privat definitiv în speță camera de recurs de competența sa originară de control care îi este conferită de articolul 165 alineatul (1), de articolul 66 alineatul (1) și de articolul 70 alineatul (1) din Regulamentul 2017/1001 și a cărei importanță fundamentală pentru repartizarea competențelor între EUIPO, camera sa de recurs, Tribunal și Curte într-un sistem de protecție juridică completă, adecvată și efectivă, inclusiv împotriva deciziilor EUIPO, a fost reafirmată în mod expres în mai multe rânduri de legiuitor.

62. Recursul este îndreptat împotriva următoarelor aspecte din hotărârea atacată: (i) constatarea competenței materiale a Tribunalului de a examina problema aplicabilității pe fond, în speță, a condițiilor prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (a) coroborat cu articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009, în temeiul motivului pe care acesta din urmă îl invocase din oficiu; (ii) examinarea de către Tribunal, în acest temei, a aplicabilității pe fond a condițiilor prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (a) coroborat cu articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009; (iii) constatarea care decurge de aici că semnul este afectat de motivul de refuz prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 și (iv) concluzia privind anularea deciziei în litigiu.

63. Neoperl consideră că recursul formulat de EUIPO este îndreptat în mod întemeiat împotriva aspectelor din hotărârea atacată menționate la punctul precedent. Neoperl subliniază de asemenea că EUIPO a arătat în mod întemeiat că nu era necesară examinarea pe fond a articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul 4 din acest regulament, pe care a efectuat-o Tribunalul. În opinia sa, ar fi necesar să se anuleze hotărârea atacată și să se trimită cauza în fața EUIPO pentru ca acesta să efectueze el însuși o examinare completă a articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul 4 din acest regulament.

64. În ceea ce privește efectele hotărârii atacate, Neoperl susține că preținsele încălcări săvârșite de Tribunal îi lezează dreptul de a fi ascultată. Astfel, în urma anulării deciziei în litigiu de către Tribunal, o altă cameră de recurs a EUIPO ar fi trebuit să fie chemată să se pronunțe cu privire la aspectul dacă semnul solicitat îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009. Spre deosebire de Tribunal, al cărui criteriu de apreciere se limitează la un control de legalitate, această altă cameră de recurs a EUIPO ar putea, ca atare, să exercite atât competențele examinatoarei de primă instanță, cât și să analizeze din oficiu faptele și să ia în considerare fapte noi, precum și probe noi.

65. Totuși, ținând seama de considerațiile enunțate de Tribunal la punctele 47-58 din hotărârea atacată, această cameră de recurs ar fi, prin urmare, obligată să respingă, fără o altă analiză a faptelor, semnul solicitat din cauza unei preținse lipse a posibilității de reprezentare grafică, dat fiind că Tribunalul consideră obligatorii constatările care figurează la punctele 47-58 din hotărârea atacată. Neoperl subliniază că o acțiune în fața Tribunalului împotriva unei astfel de decizii nu ar avea nicio șansă să fie admisă, întrucât Tribunalul s-a pronunțat deja împotriva posibilității de reprezentare grafică a semnului solicitat. Considerațiile enunțate de Tribunal la punctele 47-58 din hotărârea atacată ar constitui, așadar, o încălcare a dreptului de care beneficiază Neoperl de a fi ascultată.

2. Aprecieri

a) Cu privire la necesitatea de a examina fiecare etapă a raționamentului hotărârii atacate

66. EUIPO reproșează Tribunalului în esență că a depășit competența de modificare pe care i-o conferă articolul 72 alineatul (3) din Regulamentul 2017/1001. În această privință, trebuie să se observe că raționamentul juridic pe care Tribunalul îl dezvoltă în hotărârea atacată este relativ complex. Din acest motiv, nu este ușor să se determine, la prima vedere, unde se situează exact eroarea de drept „originală” în cadrul argumentației. Astfel, înainte de a-și exercita competența de modificare, Tribunalul a trebuit să examineze o serie de *probleme juridice prealabile*.

67. Mai concret, Tribunalul a invocat din oficiu, într-o primă etapă, un motiv întemeiat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii și s-a pronunțat, într-o a doua etapă, cu privire la aplicarea priorității a motivului de refuz prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009. Abia după ce a apreciat că camera de recurs a EUIPO nu a respectat această pretinsă aplicare priorității, Tribunalul a decis să anuleze decizia camerei de recurs. Aspectele invocate de Tribunal sunt strâns legate și, prin urmare, merită o examinare detaliată.

68. Pentru motivele prezentate, considerăm că este indispensabil, din rațiuni de claritate, să se examineze fiecare etapă a raționamentului juridic al Tribunalului care face obiectul prezentului recurs. Prin urmare, analiza de mai jos va fi structurată în funcție de aceste etape. Astfel cum vom explica, există probleme juridice care trebuie abordate în cadrul acestei analize și care nu au fost încă tratate în jurisprudența Curții. *Obiectivul acestei analize va fi de a identifica punctul precis de la care raționamentul Tribunalului se îndepărtează de cerințele dreptului Uniunii, săvârșind ulterior o eroare de drept care justifică anularea hotărârii atacate.*

b) Cu privire la posibilitatea de a invoca din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii

69. La punctele 18-49 din hotărârea atacată, Tribunalul abordează problema privind posibilitatea de a invoca din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii. Analiza acestei probleme este motivată de faptul că, în opinia Tribunalului, camera de recurs ar fi trebuit să examineze dacă semnul a cărui înregistrare se solicita îndeplinea cerințele prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 și, mai precis, dacă îndeplinea cerința de reprezentare grafică prevăzută la articolul 4 din acest regulament înainte de a examina semnul în raport cu condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat.

70. Cu alte cuvinte, Tribunalul consideră că camera de recurs a săvârșit o eroare de drept în măsura în care nu a examinat o chestiune prealabilă a cărei soluționare este necesară pentru a proceda la examinarea motivelor acțiunii întemeiate pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 și a articolului 95 alineatul (1) din Regulamentul 2017/1001. Tribunalul se confruntă, așadar, cu o situație în care, la cererea părților din litigiu, trebuie să controleze legalitatea aplicării de către camera de recurs a unei dispoziții chiar dacă, în opinia sa, această dispoziție nu se aplică.

71. La punctul 48 din hotărârea atacată, Tribunalul explică faptul că și-ar încălca rolul de instanță chemată să se pronunțe asupra legalității dacă, pe de o parte, s-ar abține să arate, chiar în lipsa unei contestații din partea părților cu privire la acest aspect, că decizia în litigiu a fost adoptată pe baza unei norme, și anume articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, care s-ar putea dovedi imposibil de aplicat în speță în ipoteza, neverificată de camera de recurs, în care semnul a cărui înregistrare se solicită nu ar constitui o marcă în sensul articolului 4 din același regulament și, pe de altă parte, s-ar pronunța asupra litigiului cu care este sesizat aplicând el însuși această normă.

72. Nu putem decât să subscriem la acest punct de vedere. *Garant al legalității, instanța Uniunii Europene trebuie să respecte ea însăși dreptul Uniunii și să pronunțe hotărâri care nu sunt afectate de erori.* Această misiune impune, în opinia noastră, ca noțiunea de „motiv de ordine publică de

legalitate” să fie extinsă la garanția dreptului material¹³. În acest context, trebuie amintit că motivul întemeiat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii constituia un motiv de ordine publică în jurisprudența Tribunalului Funcției Publice. Această poziție a fost consacrată în Hotărârea de principiu din 21 februarie 2008, Putterie-De-Beukelaer/Comisia¹⁴, precum și în cadrul unui precedent creat de Tribunalul de Primă Instanță în Hotărârea din 15 iulie 1994, Browet și alții/Comisia¹⁵, referitor la cerințele inerente rolului de instanță chemată să se pronunțe asupra legalității. Astfel, Tribunalul Funcției Publice considera că „și-ar încălca rolul de instanță chemată să se pronunțe asupra legalității dacă nu ar invoca, chiar fără ca părțile să conteste acest aspect, faptul că decizia contestată aflată pe rolul său a fost adoptată pe baza unei norme care nu este susceptibilă de a fi aplicată în speță și dacă, în consecință, ar fi determinat să se pronunțe asupra litigiului cu care este sesizat aplicând el însuși o astfel de normă”¹⁶. Specializarea acestei instanțe, care îi permitea să stăpânească complexitatea reglementării aplicabile în acest domeniu al dreptului, a contribuit fără îndoială la crearea acestei jurisprudențe.

73. Deși sunt destul de rare exemple similare în jurisprudența celorlalte instanțe ale Uniunii, nu există niciun motiv obiectiv pentru a nu recunoaște și acest motiv de ordine publică în domeniile lor de competență respective. Astfel, este indiscutabil că *instanța Uniunii este în măsură să procedeze din oficiu la verificarea normelor pe care le aplică și le interpretează*. Numeroase exemple arată că atât Curtea, cât și Tribunalul sunt pregătite să determine din oficiu dreptul aplicabil. Astfel, Tribunalul rectifică din proprie inițiativă temeiul juridic invocat de o parte substituind dispozițiile invocate de partea menționată cu cele aplicabile *ratione temporis*¹⁷. El reinterpretează un motiv prin care se invocă încălcarea dreptului derivat ca fiind întemeiat pe încălcarea unui principiu general al dreptului¹⁸. În cadrul trimiterii preliminare în interpretare, Curtea nu ezită să verifice sau să precizeze din oficiu domeniul de aplicare al normei vizate de instanța națională și, dacă este cazul, să rectifice o eroare săvârșită în această privință de aceasta din urmă¹⁹.

74. Pentru motivele prezentate mai sus, apreciem că este necesar *să se recunoască posibilitatea instanței Uniunii de a invoca din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii* atunci când se impune o astfel de abordare. Exercitarea acestei competențe trebuie totuși să fie supusă unor condiții suficient de precise, precum inaplicabilitatea unei norme în speță și riscul ca instanța să soluționeze litigiul cu încălcarea normei respective dacă nu ar invoca acest motiv. Considerăm că aceste condiții sunt îndeplinite în mod formal în speță, independent de aspectul dacă ipoteza Tribunalului privind aplicabilitatea dreptului material în discuție este corectă, aspect care va fi examinat ulterior.

75. Prin urmare, în măsura în care Tribunalul a considerat în hotărârea atacată că camera de recurs a adoptat o decizie pe baza unui temei juridic eronat și că acest aspect trebuia invocat din oficiu, în caz contrar existând riscul de a confirma o decizie afectată de o eroare de drept, apreciem că acest raționament nu poate fi atacat din punct de vedere juridic în cadrul prezentului recurs.

¹³ A se vedea în acest sens Clausen, F., *Les moyens d'ordre public devant la Cour de justice de l'Union européenne*, Bruxelles, 2018, p. 309-317.

¹⁴ Hotărârea din 21 februarie 2008 (F-31/07, EU:F:2008:23).

¹⁵ A se vedea Hotărârea din 15 iulie 1994 (T-576/93-T-582/93, EU:T:1994:93, punctul 35).

¹⁶ Hotărârea din 21 februarie 2008, Putterie-De-Beukelaer/Comisia (F-31/07, EU:F:2008:23, punctul 50 și urm.).

¹⁷ A se vedea Hotărârea din 6 septembrie 2013, Europäisch-Iranische Handelsbank/Consiliul (T-434/11, EU:T:2013:405, punctul 123), și Hotărârea din 10 octombrie 2014, Marchiani/Parlamentul (T-479/13, nepublicată, EU:T:2014:866, punctul 71).

¹⁸ A se vedea Hotărârea din 10 octombrie 2014, Marchiani/Parlamentul (T-479/13, nepublicată, EU:T:2014:866, punctul 81).

¹⁹ A se vedea Hotărârea din 24 noiembrie 1993, Keck și Mithouard (C-267/91 și C-268/91, EU:C:1993:905, punctele 6-10), Hotărârea din 23 aprilie 2009, Rüffler (C-544/07, EU:C:2009:258, punctele 50-59), Hotărârea din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124, punctele 39 și 40), și Hotărârea din 12 decembrie 2013, Imfeld și Garcet (C-303/12, EU:C:2013:822, punctele 35-39).

Astfel, dacă Tribunalul ar fi acționat altfel în aceste împrejurări, *el ar fi trebuit să adopte o decizie, la rândul ei, contrară dreptului Uniunii*, ceea ce ar fi fost incompatibil cu misiunea de legalitate a instanței.

76. Prin urmare, considerăm că, cel puțin *din punct de vedere formal*, nu se poate reproșa Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a invocat din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii.

c) În ceea ce privește aplicarea prioritară a articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009

77. Desigur, această *concluzie intermediară* nu are nicio incidență asupra aspectului dacă într-adevăr camera de recurs și-a întemeiat decizia pe un temei juridic eronat, astfel cum presupune Tribunalul. Această ipoteză se bazează pe o interpretare susținută de această instanță, potrivit căreia articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 trebuie în mod logic să fie examinat înaintea articolului 7 alineatul (1) litera (b) din acest regulament și, prin urmare, există o prioritate de aplicare.

78. La punctul 46 din hotărârea atacată, Tribunalul subliniază faptul că camera de recurs a examinat dacă marca solicitată dobândise caracter distinctiv prin utilizare în sensul articolului 7 alineatul (3) din Regulamentul nr. 207/2009. Însă, Tribunalul arată că o astfel de examinare nici măcar nu poate fi avută în vedere dacă semnul în cauză nu poate avea o reprezentare grafică în sensul articolului 4 din acest regulament și trebuie, în consecință, să fie respins la înregistrare în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) litera (a) din acesta.

79. La punctul 47 din hotărârea atacată, Tribunalul explică faptul că aspectul dacă semnul a cărui înregistrare ca marcă a Uniunii Europene se solicită îndeplinește condițiile enunțate la articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009, printre care cea de a putea avea o reprezentare grafică, și dacă poate constitui, așadar, o marcă este o chestiune prealabilă a cărei soluționare este necesară pentru a proceda la examinarea motivelor acțiunii întemeiate pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 și a articolului 95 alineatul (1) din Regulamentul 2017/1001.

80. După cunoștințele noastre, această interpretare reflectă o jurisprudență dezvoltată recent de Tribunal²⁰. În această privință, trebuie să se menționeze că, la punctul 46 din hotărârea atacată, Tribunalul citează Hotărârea din 6 octombrie 2021, M/S. Indeutsch International/EUIPO – 135 Kirkstall (Reprezentarea unor șevroane între două linii paralele)²¹, în care pare să își găsească originea acest nou curent jurisprudențial. Prin urmare, se ridică problema dacă această jurisprudență își găsește un temei în dreptul Uniunii.

81. De la bun început, trebuie amintit că, în conformitate cu o jurisprudență constantă a Curții, *fiecare dintre motivele de refuz al înregistrării* enumerate la articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 *este independent de celelalte și necesită o examinare separată*²². În plus, Curtea a statuat deja că motivele de refuz menționate trebuie interpretate în lumina

²⁰ A se vedea în această privință Büscher, W., Kochendörfer, M., *Unionsmarkenverordnung Beck'scher Online-Kommentar*, a 32-a ediție, articolul 7, punctul 77.

²¹ T-124/20, nepublicată, EU:T:2021:668, punctul 47.

²² A se vedea Hotărârea din 8 aprilie 2003, Linde și alții (C-53/01-C-55/01, EU:C:2003:206, punctul 67), și Hotărârea din 21 octombrie 2004, OAPI/Erpo Möbelwerk (C-64/02 P, EU:C:2004:645, punctul 39).

interesului general care se află la baza fiecăruia dintre acestea. Interesul general luat în considerare la momentul examinării fiecăruia dintre aceste motive de refuz poate și chiar trebuie să reflecte considerații diferite, în funcție de motivul de refuz în cauză²³.

82. Considerăm că jurisprudența citată anterior, care pornește de la principiul evident al caracterului autonom al fiecăruia dintre motivele absolute de refuz enumerate la articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009, nu exclude neapărat o interpretare, astfel cum este susținută de Tribunal, potrivit căreia este necesar să se examineze mai întâi dacă semnul în cauză îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 4, așa cum impune articolul 7 alineatul (1) litera (a) din acest regulament. În opinia noastră, această interpretare poate fi înțeleasă mai degrabă ca o *instrucțiune adresată administrației, precum și practicienilor în domeniul dreptului de a verifica înainte de toate dacă sunt îndeplinite cerințele cele mai elementare în materie de înregistrare a semnelor*. Mai ales, apreciem că o asemenea interpretare nu repune în discuție domeniul de aplicare al celorlalte motive de refuz. Astfel, dacă articolul 7 alineatul (1) litera (a) se dovedește inaplicabil în speță, aspect a cărui examinare revine EUIPO, obligația de a verifica și aplicabilitatea celorlalte motive de refuz subzistă. Din această perspectivă, nu rezultă în mod necesar că există o contradicție între acest nou curent jurisprudențial creat de Tribunal și jurisprudența constantă a Curții.

83. Independent de acest punct de vedere, câteva argumente militează în favoarea interpretării reținute de Tribunal, astfel cum vom arăta în continuare.

84. În primul rând, însuși *modul de redactare* a articolului 7 alineatul (1) litera (a) sau litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 pledează în favoarea acestei priorități. În timp ce articolul 7 alineatul (1) litera (b) face referire la „mărci”, articolul 7 alineatul (1) litera (a) se referă la „semne”. Prin urmare, în cadrul articolului 7 alineatul (1) litera (a) trebuie să se examineze mai întâi dacă semnul în cauză poate constitui o marcă în sensul articolului 4 din acest regulament. Articolul 7 alineatul (1) litera (b) privește în continuare aspectul dacă semnul care poate în principiu să constituie o marcă poate de asemenea să îndeplinească funcția sa de indicare a originii.

85. În al doilea rând, rezultă de asemenea din *economia* inherentă articolului 7 din Regulamentul nr. 207/2009 o prioritate a articolului 7 alineatul (1) litera (a) față de articolul 7 alineatul (1) litera (b). Astfel, articolul 7 alineatul (3) prevede că lipsa caracterului distinctiv al unei mărci poate fi depășită în cazul în care marca a dobândit un caracter distinctiv după ce a fost utilizată. Totuși, acest lucru implică în mod logic ca semnul solicitat să poată de asemenea să constituie o marcă în sensul articolului 7 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, întrucât acest motiv de refuz nu poate fi înlăturat prin utilizare.

86. În al treilea rând, *sensul și finalitatea* dispozițiilor citate anterior pledează de asemenea în favoarea unei astfel de priorități. Într-adevăr, problema caracterului distinctiv al unei mărci nu poate fi analizată în mod logic decât cu condiția de a fi stabilit în prealabil la care semn trebuie să se raporteze în mod concret caracterul distinctiv. Prin urmare, trebuie să se stabilească în prealabil dacă semnul a cărui înregistrare se solicită oferă o reprezentare grafică suficientă sau dacă este suficient de precis pentru a putea constitui baza examinării caracterului distinctiv al acestui semn concret.

²³ A se vedea Hotărârea din 29 aprilie 2004, Henkel/OAPI (C-456/01 P și C-457/01 P, EU:C:2004:258, punctele 45 și 46).

87. Ținând seama de considerațiile care precedă, apreciem că interpretarea susținută de Tribunal în ceea ce privește aplicarea prioritară a motivului de refuz prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 nu este afectată de o eroare de drept. Rezultă că Tribunalul a invocat în mod întemeiat din oficiu un motiv care se baza pe încălcarea domeniului de aplicare al legii în cadrul litigiului principal. Astfel cum am menționat anterior, considerăm că intervenția Curții a fost necesară în împrejurările descrise pentru *a evita perpetuarea unei erori de drept săvârșite de camera de recurs*²⁴.

d) Cu privire la exercitarea nelegală a competenței de modificare conferite Tribunalului prin articolul 72 alineatul (3) din Regulamentul 2017/1001

88. În schimb, considerăm că exercitarea de către Tribunal a competenței de modificare pe care i-o conferă articolul 72 alineatul (3) din Regulamentul 2017/1001 pentru a susține interpretarea sa privind articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 este contestabilă din punct de vedere juridic. În opinia noastră, în acest stadiu al raționamentului Tribunalului există o eroare de drept gravă care justifică anularea hotărârii atacate. Trebuie analizate în detaliu pasajele relevante din hotărârea menționată.

89. La punctul 50 din hotărârea atacată, Tribunalul explică faptul că, pentru a decide dacă articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 era aplicabil în vederea examinării cererii de înregistrare, trebuia să se examineze dacă semnul a cărui înregistrare se solicita îndeplinea condițiile de înregistrare prevăzute la articolul 4 din același regulament, și anume în special dacă acesta putea avea o reprezentare grafică.

90. La punctele 55-57 din hotărârea atacată, Tribunalul efectuează el însuși o apreciere aprofundată a semnului în cauză pentru a concluziona, la punctul 58 din această hotărâre, că semnul menționat nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 207/2009 și, în consecință, este afectat de motivul absolut de refuz prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din acest regulament. Or, efectuând propria apreciere a faptelor, Tribunalul se substituie EUIPO și își depășește astfel competențele care îi sunt conferite de dreptul Uniunii. Această constatare necesită câteva considerații de ordin general referitoare la protecția jurisdicțională a drepturilor intelectuale.

1) Cu privire la competența de a aprecia faptele în domeniul proprietății intelectuale

91. În această privință, ținem să amintim că revine exclusiv organelor competente din cadrul EUIPO sarcina de a efectua o astfel de apreciere a faptelor²⁵. Este vorba, în primul rând, despre examinatorul care, în conformitate cu articolul 160 din Regulamentul 2017/1001, „are competența de a lua, în numele [EUIPO], orice decizie privind cererile de înregistrare a unei mărci [a Uniunii Europene]”. Printre sarcinile care îi sunt încredințate figurează aceea de a stabili dacă există motive care împiedică înregistrarea unui semn ca marcă a Uniunii Europene. Această posibilitate este recunoscută, în al doilea rând, camerelor de recurs care, în conformitate cu articolul 165 din acest regulament, sunt competente să se pronunțe asupra căilor de atac introduse împotriva deciziilor menționate. Astfel cum reiese din articolul 71 alineatul (1) din regulamentul menționat, „în urma examenului de fond asupra căii de atac, camera de recurs se

²⁴ A se vedea punctul 75 din prezentele concluzii.

²⁵ A se vedea în această privință Chirulli, P., De Lucia, L., *Non-Judicial Remedies and EU Administration*, capitolul IV („Administrative review before the EU agencies’ Boards of Appeal”), prima ediție, Abingdon, 2021, p. 134 și urm.

pronunță asupra acesteia”. În acest scop, camera de recurs poate „*fie să exercite competențele organului care a pronunțat decizia atacată, fie să retrimită cauza spre soluționare organului în cauză*”.

92. În schimb, Tribunalul nu dispune de această posibilitate, în temeiul articolului 72 alineatul (1) din Regulamentul 2017/1001, în cadrul unei acțiuni în anulare împotriva unei decizii adoptate de camera de recurs. Deși reiese din articolul 72 alineatul (3) din acest regulament că Tribunalul „*are competența atît de a anula, cât și de a modifica decizia atacată*”, nu este mai puțin adevărat că competența de modificare *se limitează strict la controlul legalității deciziilor atacate*²⁶, instanța Uniunii *neputînd să modifice cadrul factual și juridic al litigiului* astfel cum a fost prezentat în fața camerei de recurs. După cum vom explica în continuare, această competență nu implică nicidecum exercitarea unei competențe de fond în sensul că instanța menționată ar putea substitui aprecierea camerei menționate cu propria apreciere sau ar putea proceda la o apreciere cu privire la care această cameră nu s-a pronunțat încă²⁷.

2) Cu privire la organizarea protecției jurisdicționale a drepturilor intelectuale în ordinea juridică a Uniunii

93. Această repartizare a competențelor se datorează modului în care protecția jurisdicțională a drepturilor intelectuale este organizată în ordinea juridică a Uniunii. Într-o primă etapă, părțile în cauză pot formula o cale de atac în fața camerelor de recurs ale EUIPO, care exercită o funcție dublă: pe de o parte, ele joacă rolul de filtru, reducând numărul de cauze deduse judecării instanței Uniunii, și, pe de altă parte, ele funcționează ca organe de examinare specializate în materia în care intervin, și anume dreptul proprietății intelectuale. Într-o a doua etapă, acestea pot formula o acțiune în fața instanței Uniunii, care este în acest caz limitată la un control de legalitate a deciziilor camerelor menționate, dar în cadrul căreia *instanța respectivă este competentă, în anumite condiții, să modifice aceste decizii*.

94. Legiuitorul Uniunii a prevăzut un sistem de căi de atac administrative și judiciare pe mai multe niveluri și astfel conceput încât, *la nivelul faptelor, rolul central, care își pune amprenta pe obiectul litigiului, revine camerei de recurs*²⁸. În ceea ce privește instanța Uniunii, controlul său trebuie astfel înțeles ca fiind o intervenție „secundară” în cadrul căreia ea poate nu numai să anuleze decizia atacată, ci și, în anumite condiții, să soluționeze litigiul în mod rapid și eficient cu respectarea echilibrului instituțional. Pentru a permite părților să câștige un timp prețios, eliberînd în același timp organul administrativ specializat în cauză de o sarcină suplimentară, legiuitorul Uniunii autorizează instanța Uniunii să modifice decizia camerei de recurs a EUIPO. Ideea este, în interesul unei bune administrări, de a evita o trimitere a cauzei la camera menționată atunci când litigiul este în stare de judecată și de a permite astfel instanței să *restabilească deplina legalitate a deciziei atacate*²⁹.

²⁶ Hotărârea din 18 decembrie 2008, Les Éditions Albert René/OAPI (C-16/06 P, EU:C:2008:739, punctul 123).

²⁷ Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI (C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctul 72).

²⁸ A se vedea în acest sens Concluziile avocatei generale Kokott prezentate în cauza Edwin/OAPI (C-263/09 P, EU:C:2011:30, punctul 99).

²⁹ A se vedea în această privință Expert, H., Poulet, C., „Le pouvoir de réformation du juge de l'Union en matière de propriété intellectuelle”, *Journal de droit européen*, 2019, nr. 255, p. 3.

3) Condițiile pentru exercitarea competenței de modificare

95. Exercițarea de către instanța Uniunii a competenței sale de modificare în materie de proprietate intelectuală presupune ca *litigiul să fie în stare de judecată*. Prin urmare, este necesar ca, chiar fără a trebui să efectueze o nouă examinare completă a dosarului, instanța menționată să dispună de toate elementele de drept și de fapt care îi sunt necesare pentru a proceda la modificarea deciziei camerei de recurs a EUIPO. Astfel, *dacă instanța Uniunii constată că un element pertinent pentru modificarea care i se solicită nu figurează printre elementele care au stat la baza deciziei atacate, aceasta nu poate modifica decizia menționată*. În schimb, atunci când toate elementele pertinente în acest sens au făcut obiectul unei aprecieri din partea camerei de recurs a EUIPO, ea va putea restabili legalitatea deciziei respective prin modificarea acesteia³⁰.

96. Atunci când litigiul este în stare de judecată, instanța Uniunii poate modifica decizia camerei de recurs a EUIPO pentru ca această decizie să corespundă celei pe care camera menționată ar fi trebuit să o adopte în conformitate cu legislația în vigoare atunci când aceasta a fost sesizată cu calea de atac administrativă. Orice abordare subiectivă din partea instanței Uniunii în acest context este, în consecință, exclusă. Nu este vorba nici despre a deduce în mod mecanic consecințele erorii constatate în decizia atacată, nici despre a aprecia dacă drepturile reclamantului sunt suficient protejate prin exercitarea competenței de anulare, ci despre a determina, *având în vedere elementele de fapt și de drept astfel cum sunt stabilite*, decizia care ar fi trebuit în mod legal să fie adoptată³¹. Competența sa de modificare nu se extinde decât până la cea a înseși camerei de recurs, astfel încât Tribunalul nu are posibilitatea, de exemplu, de a da instrucțiuni EUIPO pentru a publica sau a înregistra o marcă³².

97. Așa cum a arătat în esență Curtea în Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI, subliniind că competența de modificare în materie de proprietate intelectuală se exercită după un control al aprecierii făcute de camera de recurs, o asemenea modificare nu este posibilă decât dacă *s-a constatat o nelegalitate de fond a deciziei respective*. Aceasta presupune, potrivit Curții, ca „decizia [în cauză să fie] afectată de unul dintre motivele de anulare sau de modificare prevăzute la [articolul 72 din Regulamentul 2017/1001]”³³. În consecință, chiar dacă, în conformitate cu normele de procedură, revine în principiu reclamantului sarcina de a invoca unul dintre aceste motive de anulare în cadrul litigiului, nimic nu se opune ca instanța să fie abilitată *să invoce din oficiu o împrejurare echivalentă care să justifice modificarea unei decizii administrative*. Astfel, după cum am arătat în prezentele concluzii, rolul de garant al legalității al instanței Uniunii impune ca aceasta să intervină atunci când acest lucru pare justificat³⁴, în măsura în care, bineînțeles, sunt îndeplinite condițiile pentru exercitarea competenței de modificare.

³⁰ Tribunalul însuși a recunoscut aceste cerințe, astfel cum demonstrează jurisprudența sa recentă. A se vedea Hotărârea din 11 septembrie 2014, El Corte Inglés/OAPI – Baumarkt Praktiker Deutschland (PRO OUTDOOR) (T-127/13, nepublicată, EU:T:2014:767, punctul 31), și Hotărârea din 6 octombrie 2021, M/S. Ind Deutsch International/EUIPO – 135 Kirkstall (Reprezentarea unor șevroane între două linii paralele) (T-124/20, nepublicată, EU:T:2021:668, punctul 76).

³¹ Astfel cum a explicat avocatul general Bobek în Concluziile prezentate în cauza Apple and Pear Australia și Star Fruits Diffusion/EUIPO (C-226/15 P, EU:C:2016:250, punctul 74), exercitarea competenței de modificare trebuie, în principiu, să fie limitată la situațiile în care Tribunalul, după ce a controlat aprecierea făcută de camera de recurs, este în măsură să determine, pe baza elementelor de fapt și de drept astfel cum acestea sunt stabilite, care este decizia pe care camera de recurs era obligată să o adopte.

³² A se vedea în acest sens Kur, A., von Bomhard, V., Albrecht, F., *Markengesetz, Verordnung über die Unionsmarke – Kommentar*, a 37-a ediție, München, 2014, articolul 72, punctul 72.

³³ Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI (C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctul 71).

³⁴ A se vedea punctul 71 și urm. din prezentele concluzii.

4) Examinarea raționamentului juridic al Tribunalului în lumina normelor care reglementează exercitarea competenței de modificare

98. În speță, trebuie să se constate că Tribunalul nu a respectat normele care reglementează exercitarea competenței de modificare. Mai concret, *litigiul nu era în stare de judecată*, dat fiind că camera de recurs s-a abținut să examineze motivul absolut de refuz care figurează la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009. Cu toate acestea, Tribunalul a efectuat el însuși o asemenea examinare invocând din oficiu motivul întemeiat pe încălcarea domeniului de aplicare al legii. Procedând astfel, el nu a ținut seama de faptul că competența de modificare nu are ca efect să confere acestuia posibilitatea de a substitui aprecierea camerei de recurs cu propria apreciere. *Desigur, Tribunalul nu este autorizat să procedeze la o apreciere cu privire la care camera respectivă nu s-a pronunțat încă*. Efectuând o primă examinare a împrejurărilor de fapt, Tribunalul a exercitat o competență care, astfel cum am arătat anterior, aparține exclusiv camerei de recurs. Cu încălcarea normelor care reglementează exercitarea competenței de modificare, *Tribunalul nu s-a limitat la un control de legalitate a deciziei camerei de recurs, ci, în plus, și-a arogat competența de a evalua faptele*³⁵.

99. Tribunalul și-a exercitat competența de modificare chiar dacă nu se afla într-o situație care să îi permită să stabilească decizia pe care ar fi trebuit să o adopte camera de recurs. Astfel, dat fiind că camera s-a abținut să se pronunțe cu privire la aplicarea articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009, *Tribunalul nu putea stabili cu certitudinea necesară temeiul juridic pe care EUIPO ar întemeia în cele din urmă respingerea înregistrării semnului în cauză ca marcă a Uniunii Europene*. Prin urmare, Tribunalul a depășit limitele impuse competenței sale. Considerăm că această eroare de drept este deosebit de gravă în împrejurările date, întrucât evidențiază o nerespectare vădită a cadrului instituțional obligatoriu în care se înscrie competența de modificare în materie de proprietate intelectuală, consacrată la articolul 72 alineatul (3) din Regulamentul 2017/1001.

100. Toate aceste elemente ne determină să concluzionăm că motivul invocat de EUIPO trebuie declarat întemeiat.

3. Considerații finale

101. În temeiul analizei de mai sus, propunem admiterea recursului. Este necesar să se admită cererea EUIPO și să se anuleze hotărârea atacată *în totalitate*. Deși eroarea de drept săvârșită de Tribunal nu privește decât ultima etapă a raționamentului său juridic privind exercitarea competenței de modificare, nu este mai puțin adevărat că aspectele juridice examinate de acesta sunt intrinsec legate și necesită, prin urmare, o decizie *ex novo*.

102. În măsura în care mai sunt necesare aprecieri pentru soluționarea litigiului, considerăm că prezenta cauză nu este în stare de a fi judecată de Curte în sensul articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Acesta este motivul pentru care recomandăm trimiterea sa la Tribunal pentru ca acesta să se pronunțe luând în considerare aspectele de drept soluționate prin decizia Curții.

103. Întrucât s-a propus trimiterea cauzei Tribunalului spre rejudecare, cererea privind cheltuielile de judecată aferente procedurii de recurs trebuie soluționată odată cu fondul.

³⁵ A se vedea punctele 90, 91 și 93 din prezentele concluzii.

VII. Concluzie

104. În lumina considerațiilor care precedă, propunem Curții:

- 1) anularea în totalitate a Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 7 decembrie 2022, Neoperl/EUIPO (Reprezentarea unui insert sanitar cilindric) (T-487/21, EU:T:2022:780);
- 2) trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului Uniunii Europene și
- 3) soluționarea cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul.